

Zeister Historisch Genootschap

Nieuwsbrief

Voorjaar 2014

In deze Nieuwsbrief:

- **Tentoonstelling
Kamp van Zeist en
de Belgische
vluchtelingen**
- **Prof. mr. dr. J.
Ph. de Monté ver
Loren, een
geïllustreerde
levensbeschrijving**
- **Nieuw
verschenen
boeken waarin
Zeist een 'rol'
speelt**
- **Nieuw in de
collectie**
- **Nieuw
verschenen: Met
levend materiaal -
COPIJN
(1763-2013)**
- **Voorjaars-
excursie naar
Nieuw
Beerschoten**

Van de voorzitter

Het grote nieuws eerst: de handtekeningen moeten nog worden gezet en door vakanties zal het nog heel even duren, maar het ziet er naar uit dat het Zeister Historisch Genootschap nu echt gaat inhuizen in het gemeentehuis. We zijn hier erg blij mee en zien uit naar een intensievere samenwerking met het gemeentearchief. De daadwerkelijke verhuizing zal gefaseerd gaan verlopen, te beginnen per juli 2014.

Erfgoedpartners Zeist

De samenwerking tussen de Erfgoedpartners Zeist ontwikkelt zich goed. We leren elkaar steeds beter kennen en samenwerking levert steeds meer op. Zo bevat de website www.geheugenvanzeist.nl inmiddels erg veel informatie, over lopende en komende activiteiten. In deze Nieuwsbrief kunt u een bericht lezen over een gezamenlijke tentoonstelling van de Erfgoedpartners in september van dit jaar. De bijdrage van het ZHG is als vanouds substantieel.

Eigen activiteiten

Uiteraard gaan wij onverminderd door met onze eigen activiteiten. Onze website is geheel vernieuwd; zie www.zeist-historie.nl. Nieuw is dat u nu ook gemakkelijk per e-mail een boek of dvd kunt bestellen. U ontvangt het blad Seijst vier keer per jaar, de Nieuwsbrief twee maal, er zijn de filmvoorstellingen, de Van de Poll-lezing, de excursies, het historisch café, de tentoonstellingen, etc.

Medewerkers

We hebben helaas van een aantal medewerkers afscheid moeten nemen. Zij hebben elk om de voor hen moverende redenen besloten te stoppen met hun vrijwilligerswerk. Vele jaren hebben zij met grote inzet aan onze activiteiten deelgenomen. Wij zijn hen veel dank verschuldigd en spreken we op deze plaats nogmaals onze hartelijk dank uit voor hun grote inzet en deskundigheid.

Agenda:

**Maandag 28 april
2014: Historisch
Café in Figi**

17:00 uur

**Woensdag 14 mei
2014: Excursie
Nieuw
Beerschoten**

**Maandag 28 juli
2014: Historisch
Café in Figi**

17:00 uur

**Maandag 8
september 2014:
Van de Poll-lezing**

Van de commissie lezingen en excursies nam Toos Boekhove-Eikema afscheid. Van de commissie audiovisuele collecties waren dat Marjolein Droog, Alfred Venema, Chris Beauveser en Terry Brouwer. Dat is voor onze commissie audiovisuele collecties een grote aderlating, zoals u zult begrijpen.

Oproep

Wij zoeken een fotograaf voor allerlei fotowerk ten behoeve van ons Genootschap, meer info te verkrijgen bij het bestuur.

Openstelling

Tot nader bericht is het Geschiedenishuis de eerste zaterdag van de maand geopend, van 12:00 – 14:00 uur, met uitzondering van de maanden juli, augustus en december. Daarnaast is het Geschiedenishuis iedere dinsdag opengesteld van 10:00 – 12:00 uur. U bent als altijd van harte welkom.

Vragen of Opmerkingen?

Heeft u vragen of opmerkingen, dan nodigen wij u van harte uit contact met ons op te nemen. Dat kan via de e-mail: info@zeist-historie.nl of telefonisch 030 - 69 56 311.

Namens het bestuur
Flora de Vrijer

Tentoonstelling in het najaar: Kamp van Zeist en de Belgische vluchtelingen

In het najaar kunt u een tentoonstelling bezoeken in Slot Zeist die is gewijd aan de Belgische vluchtelingen die tijdens de Eerste Wereldoorlog bivakkeerden in Zeist en omgeving.

De tentoonstelling loopt van 13 september t/m 12 oktober 2014, in Slot Zeist aan de Zinzendorflaan 1.

In de provincie Utrecht werden meer dan 10.000 Belgische vluchtelingen opgevangen. In Zeist arriveerden de eersten op 10 oktober 1914. Aanvankelijk zorgden burgers voor opvang in particuliere woningen. Vervolgens kwamen er opvangkampen op verschillende locaties. Zo kwam in Zeist/Soesterberg voor de Belgische militairen een houten stad ‘Kamp van Zeist’.

**Zeister
Historisch
Genootschap**

**Geschiedenishuis:
Middellaan 6
3701 VH Zeist**

**Postadres:
Postbus 342
3700 AH Zeist**

**Telefoon:
(030) 6916388**

**E-mail: [info@
zeist-historie.nl](mailto:info@zeist-historie.nl)**

**Website:
[www.zeist-
historie.nl](http://www.zeist-
historie.nl)**

***ANBI-beschikking
Nummer 55 537***

**Geschiedenishuis
geopend op:**

**Dinsdagmorgen
10:00 - 12:00 uur**

**Eerste zaterdag
van de maand
12:00 - 14:00 uur**

**(niet in juli,
augustus en
december)**

**Belgische geïnterneerden
staan gepakt en gezakt klaar
op het terrein van de Juliana
van Stolbergkazerne om te
vertrekken naar het Kamp
Zeist, in november 1914.**

En in Soesterberg werd het vrouwenkamp ‘Albertsdorp’ gebouwd. De naam Kamp van Zeist was niet nieuw. In 1672 was het hoofdkwartier van Lodewijk XIV in Zeist gelegerd. Door de eeuwen heen waren er op verschillende locaties militaire terreinen met de naam Kamp van Zeist. Nu bestaat deze naam voor het centrum van gedetineerden en vluchtelingen.

In de tentoonstelling wordt aandacht gegeven aan het dagelijkse leven van de Belgische oorlogsgasten in de Eerste Wereldoorlog. Wie waren zij, hoe leefden zij en waar hielden ze zich mee bezig? De dagbesteding was niet alleen een kwestie van tijdverdrijf, maar was ook educatief gericht. De geïnterneerden konden onder andere een vak leren. Een aantal bleek een groot talent voor houtbewerken te bezitten. Fraaie staaltjes van dit vakmanschap zijn op de tentoonstelling te bewonderen. Daarnaast zijn er krantenartikelen en brieven, kaarten en foto's en vele andere voorwerpen die ons een kijk geven in het leven van de bewoners van de Belgische vluchtelingen in 1914-1918.

Oproep

De tentoonstellingscommissie doet een oproep aan onze donateurs om zich te melden wanneer men weet heeft van voorouders of bekenden die in het Kamp van Zeist 1914-1918 hebben gezeten. Mogelijk zijn hun belevenissen overgeleverd.

Welkom zijn ook herinneringsobjecten uit die tijd (b.v. kistjes, sieraden, brieven, dagboeken, tekeningen, foto's etc.). Neemt u als u denkt op deze manier iets aan de tentoonstelling te kunnen bijdragen alstublieft contact op via info@zeist-historie.nl of 030 6955033.

**Donateursbijdrage
2012:
minimumbijdrage
is € 18,00 per
jaar, maar meer
mag natuurlijk
ook.
U krijgt er veel
voor terug.**

**DONATEURS
WERVEN
DONATEURS**

*Donateurs zijn erg
belangrijk voor
ons. Samen werken
we hard aan het
bewaren en in stand
houden van het
historisch cultureel
erfgoed van Zeist.
Financiële
bijdragen van de
donateurs zijn de
grootste bron van
inkomsten; daarna
een subsidie van de
Gemeente Zeist.
We hebben veel
plannen, die we
alleen kunnen
uitvoeren met
voldoende
inkomsten.*

*Help ons en werf
een donateur. Elke
nieuwe donateur
kan in 'Het
Geschiedenishuis'
een historische
verrassing
uitzoeken.*

Nieuw verschenen: Prof. mr. dr. J. Ph. de Monté ver Loren, een geïllustreerde levensbeschrijving

Er is een nieuwe geïllustreerde levensbeschrijving van Johan Philip de Monté ver Loren (1901-1974). Deze geboren en getogen Zeistenaar woonde zijn hele leven aan de Krullelaan in Zeist. Na gepromoveerd te zijn in Utrecht was hij van 1930-1943 secretaris van de Hoge Raad van Adel. Vervolgens werd hij met een onderbreking van enkele jaren hoogleraar rechtsgeschiedenis in Utrecht. Daarnaast is hij 30 jaar dijkgraaf geweest van het Groot-Waterschap van Woerden.

Als lid van de raad van beheer van de Van de Poll Stichting (vanaf 1956 vicevoorzitter) heeft hij veel bijgedragen aan zowel het onderzoek naar de geschiedenis van Zeist als aan het overdragen van de kennis hierover. Zo was hij de drijvende kracht achter de publicatie van 'De bronnen van Zeist' en gaf hij de eerste lezing van de Van de Poll Stichting (het huidige Zeister Historisch Genootschap), in 1954. De collecties van het genootschap zijn jarenlang in zijn woonhuis aan de Krullelaan bewaard geweest alvorens ze in 1970 naar Slot Zeist verhuisden.

Het boek is geschreven door JanHein Heimel, voorzitter van de De Monté ver Loren Stichting en penningmeester van het Zeister Historisch Genootschap.

Eerder schreef hij al een brochure over prof. ver Loren, alsook een aantal boeken en artikelen over onderwerpen uit de geschiedenis van Zeist. De prijs bedraagt € 29,50 (ZHG-donateurs: € 25,00). Het boek is leverbaar vanaf 29 maart 2014. Verzendkosten bij bestelling via zeist-historie.nl: € 3,00.

Heeft u vragen,
opmerkingen
en/of suggesties?

Aarzel niet om ze
te melden, per
E-mail:

info@
zeist-historie.nl

of telefonisch op
nummer:

030 - 69 56 311

Nieuw verschenen boeken waarin Zeist een 'rol' speelt

Mijn leven met film

Auteur: Wim van Roosmalen
2013, CKZ, Postbus 223, 3700 AE Zeist
ISDN 978-16-162745-0-4

De auteur is voormalig directeur/groootaandeelhouder van filmverhuurcomplex Goflex en was de laatste directeur van City Theater Zeist.

Het internaat

Auteur: Jan van Rossum
2013: Uitgeverij Eburon, Delft
ISBN 978-90-5972-791-5

Over het Christelijk Jongensinternaat in Zeist dat van 1909-1981 heeft bestaan. Een omvangrijk geïllustreerd boek, 688 pagina's.

Emma, hoedster van Wilhelmina's erfenis

Auteur: Irene Diependaal
2013, uitgeverij Hereditas Historiae
ISBN 978-94-91683-05-03/NUR 698, 698

Voor dit boek is uitgebreid gebruikt gemaakt van het Van de Poll archief van het Zeister Historisch Genootschap, 440 pagina's.

Nieuw verschenen: Met levend materiaal - COPIJN (1763-2013) Tweehonderdvijftig jaar tuinlieden, boomkwekers, boomverzorgers en tuin- en landschapsarchitecten

Geen enkele familie in Nederland bleef zo lang in het 'tuinvak' werkzaam als de familie Copijn. Aan hun geschiedenis is de ontwikkeling van het kwekersvak en de tuin- en landschapsarchitectuur nauwkeurig af te lezen. In dit rijk geïllustreerde boek met talrijke schitterende plattegronden en foto's vertelt architectuurhistoricus Mariëtte Kamphuis hoe de - nog grotendeels bestaande - parken, landgoederen, golfterreinen, daktuinen en andere groenontwerpen van de familie Copijn tot stand kwamen. Het begon tweehonderdvijftig jaar geleden, in 1763, met Hendrik Copijn, een eenvoudige dagloner in Groenekan bij Utrecht. Hij werkte zich op tot tuinbaas en startte met zijn zoon op de humusrijke zandgrond een eigen boomkwekerij. Volgende generaties ontwikkelden zich halverwege de negentiende eeuw tot succesvolle landschapsarchitecten.

Het levend materiaal speelde in al zijn soortenrijkdom de hoofdrol in hun ontwerpen voor tuinen, parken en stedelijke plantsoenen. Met hun spiegellende vijverpartijen en monumentale bomen vormen deze tegenwoordig nog altijd een geliefde wandelplek, zoals het Wilhelminapark in Utrecht, het Rengerspark in Leeuwarden en het Van Boetzelaerpark in De Bilt.

Aan dit boek leverde het ZHG een bijdrage met haar collectie prenten en kaarten.

Uitgeverij de HEF publishers
Hoofdauteur: Mariëtte Kamphuis,
eindredactie: Anne Mieke Backer
Hardcover, formaat: 25 x 20,5 cm,
circa 400 fullcolour afbeeldingen
ISBN 978-90-6906-045-3
Intekenprijs tot 1 juli 2014: € 39,90
daarna: € 45,-

NIEUW IN DE COLLECTIE

De collectie van het Zeister Historisch Genootschap groeit voortdurend dankzij particuliere schenkingen. In dit bericht noemen we daarvan enkele, die een prachtige aanvulling op onze collectie vormen.

Alweer enige tijd geleden ontving de stichting objecten uit de nalatenschap van de heer J. le Blanc. Zijn vader, Gijsbertus le Blanc, kwam op 6 augustus 1919 in dienst bij de Ooster Stoomtram Maatschappij. Zijn 'Akte van Aanstelling' als arbeider voor fl. 2,75 per dag en de oorkonde, uitgereikt door de Nederlandsche Buurtvervoer Maatschappij bij zijn 40-jarig jubileum in 1959, waren al te zien op de tentoonstelling 'Zeist op de Kaart' in 2011, evenals een boekje met Voorschriften ter bevordering van de veiligheid van het verkeer over de lijnen van de N.V. Nederlandsche Buurtspoorweg Mij.

Naast deze mooie documenten schonk de schoondochter van Gijsbertus le Blanc, mevrouw Th. Le Blanc-Achterberg, de kniptang, drie fluiten en een sleutel, die haar schoonvader in de eerste helft van de 20ste eeuw gebruikte als conducteur op de tram.

Een zeer recente schenking omvat een aantal stempels, waarmee producten van Gero werden gemerkt. Deze zijn geschonken door de heer en mevrouw Sterk uit Rhenen. Na de sluiting van de fabriek in Zeist is in 1976 de gehele Gero-inventaris openbaar geveild. Machines, matrijzen, grote hoeveelheden ijzer, meubilair vonden hun weg naar sloop en hergebruik. Een aantal stempels is bij de heer Sterk terecht gekomen, die deze zorgvuldig heeft bewaard.

Nu, bijna 40 jaar na de sluiting van Gero, mag het ZHG de stempels in haar collectie opnemen. De stempels worden eerst - in overleg met deskundigen - gereinigd.

Te zijner tijd hopen wij u meer te kunnen laten zien in ons blad Seijst, in het Historisch Informatie Punt in het Gemeentehuis of op een tentoonstelling.

Karen Veenland-Heineman, conservator

Voorjaarsexcursie naar Nieuw Beerschoten op woensdag 14 mei 2014

Dit voorjaar organiseert de commissie ‘Lezingen en Excursies’ van het Zeister Historisch Genootschap een excursie naar de vroegere buitenplaats Nieuw Beerschoten - gelegen aan de Laan van Rijnwijk te Zeist - op een prachtig landgoed. Wij bieden u hiermee de gelegenheid een lang gekoesterde wens te realiseren.

Als deel van de excursie zal de gemeentearchivaris van Zeist, de heer Pierre Rhoen, een inleiding houden over deze buitenplaats, in de Albertzaal van Nieuw Beerschoten. De geschiedenis van Nieuw Beerschoten begint bij de afbraak van het huis Beerschoten in 1889. Het vroegere Beerschoten lag aan de Dribergse kant van het station Dribergen-Zeist en behoorde toe aan de heer J.A. Willink.

In een notariële akte dd. 14 februari 1887 legateerde hij zijn ‘buitenplaats’ aan de gemeente Driebergen met de nadrukkelijke bepaling dat het huis en andere ‘opstallen’ gesloopt moesten worden om plaats te maken voor een openbaar park. Het geheel zou dan de naam “Beerschoten-Willinkhof” krijgen. Herkenbaar is nog steeds het koepeltje en aan de overzijde het hertenkamp.

De nieuwe eigenaren Meerdink en Van Nie ontdekten bij de sloop dat het dak met koper was beslagen. Met de opbrengst van dit koper werd op een andere locatie (hoek Driebergseweg-Laan van Rijnwijk) in 1889 de villa Nieuw Beerschoten gebouwd; een neoklassiek huis met twee bouwlagen.

Op het dak werd een miniatuur van het koepeltje van Willink geplaatst. Nieuw Beerschoten heeft qua ligging ook een historische band met het landgoed Rijnwijk. Het huis is er echter al lang niet meer omdat het in de jaren zestig van de 19e eeuw is afgebroken.

Verschillende bewoners besteedden veel aandacht aan het landschappelijke karakter van de tuin: in de voortuin een landschapstuin, in de achtertuin een Franse aanleg, later aangevuld met een moestuin en een Japanse tuin. In 1956 werd de villa te koop aangeboden.

Uiteindelijk lukte het een serviceflat te bouwen op het land achter de villa, aan de laan van Rijnwijk.

Tekst uit ‘Schitterend Zeist’ nr. 26 (sept. 2009), met dank aan Annet Werkhoven

Programma

Vanaf 9:50 uur wordt u vanaf het begin van de Laan v. Rijnwijk begeleid bij het parkeren van fiets of auto.

- 10:00 uur : ontvangst met koffie/thee in de Albertzaal.
Bij de ingang wordt u opgevangen.
- 10:15 uur : korte historische inleiding van de heer Pierre Rhoen
- 10:45 uur : Indeling in groepen voor een wandeling door park en tuinen, en naar de villa o.l.v. een gids
- 12:15 uur : afsluiting en bedankjes
- 12:30 uur : einde excursie

Voor deelname: zie bijgevoegd inschrijvingsformulier!

AANMELDINGSFORMULIER
voor de EXCURSIE naar
Nieuw Beerschoten
op **woensdag 14 mei 2014**
van 10.00 – 12.30 uur

Dhr./ Mevr .....

Adres .....

Postcode ..... Woonplaats: .....

Telefoon .....

Emailadres .....

neemt alleen / met .....introducees deel aan de excursie naar Nieuw Beerschoten.

De kosten van € 6,00 euro p.p. = € .....,00 zal hij/zij overmaken op rekening nummer 2967656 van het ZHG, onder vermelding van 'Excursie'.

Inschrijven is mogelijk TOT donderdag 1 mei.

Er kunnen maximaal 50 deelnemers mee.

Bij overtekening wordt u zo spoedig mogelijk gebeld of ontvangt u een e-Mailbericht. Ook wordt dan het reeds betaalde inschrijfgeld z.s.m. teruggestort aan de niet ingedeelden.

Wij verzoeken u dit formulier a.u.b. ingevuld voor 1 mei 2014 te (laten) bezorgen bij Mw. Marijke van Delft, Pr. Beatrixlaan 19, 3708 CA Zeist, of om haar uw gegevens van dit aanmeldingsformulier toe te sturen per e-mail: delfver@planet.nl